

DE BRUG

DOCHTERS VAN O.L.V. VAN HET H. HART
en de
MISSIONARISSEN VAN HET H. HART

Nr. 06 - december 2024

“Ons is een familiegeest eigen en een geest van zuster - broederlijkheid, gekenmerkt door goedheid, begrip, meegevoel, onderlinge vergevingsgezindheid, vriendelijkheid, nederigheid, eenvoud, gastvrijheid en gevoel voor humor.”

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	blz. 4 - 5
MSC van Provincie naar Gemeente	6 - 9
Goed voor je hart	10 - 12
150-jarig FDNSC congregatie	13 - 14
Livestream Notre Dame	15
Levensverhaal zr. Maria Dorothea Rox Deel 3 door Martin Philipsen	16 - 36
Jubilarissen MSC - 21 september	37
Chevalierstichting	38 - 40
In Memoriam FDNSC en MSC	41 - 48
Kerstgroet	49
Van de redactie	50

Voorwoord De Brug december 2024

Kerst en Nieuwjaar staan alweer bijna voor de deur.

We kijken terug op een jaar vol oorlog en geweld in Oekraïne, Gaza, Israël, Libanon, Burkina Faso en ga maar door... kunnen we zó nog Kerstmis vieren?

Op Kerstavond zal de Heilige Deur van de Sint Pieter door Paus Franciscus geopend worden om wereldwijd het begin van het Jubeljaar in te luiden.

Het motto van 2025 is "Pelgrims van hoop."

De hoop bezwijkt in moeilijkheden niet: zij baseert zich op het geloof en wordt gevoed door de liefde", zegt de Paus in de Bul voor de afkondiging van het Heilig Jaar (#3).

Maria wordt daarin geprezen als de Moeder van Hoop vanwege haar rol bij de vervulling van Gods Belofte (#24).

Moge dit nummer van de Brug, dat tot stand kwam door de inzet van velen, onze Familieband versterken met hart voor elkaar en hart voor de wereld.

Laten we met Maria, Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, ook het komende jaar samen op weg gaan om Pelgrims van Hoop te zijn, die het Hart van God in de wereld zichtbaar maken.

Namens alle zusters, broeders, verbondenen en medewerkers
Zalig Kerstfeest en een Gezegend 2025!

Zr. Elly van Dijk, fdnsc

Van Nederlandse MSC Provincie naar “de Nederlandse Gemeenschap van de Missionarissen van het Heilig Hart”

MSC Gemeenschap Nederland

In de vorige aflevering hebben we u al bericht over de omvorming van de Nederlandse Provincie MSC naar de Nederlandse Gemeenschap van de Missionarissen van het Heilig Hart Nederland. (kortweg; MSC Gemeenschap Nederland)

Waarom deze omvorming?

Het antwoord kan kort zijn: ons werk is klaar! We hebben aan de basis gestaan van 4 MSC Provincies (Indonesië, Filipijnen, Brazilië (São Paulo en Rio de Janeiro)). Daarnaast zijn we betrokken geweest bij diverse werkzaamheden elders in de wereld en in eigen land.

Het is voor ons, kleine en oude groep van 25 medebroeders, niet meer mogelijk om Provinciale Kapittels te houden en naar Generale Kapittels toe te gaan of naar Generale Conferenties elders in de wereld en om andere lange vergaderingen bij te wonen etc. etc.

Maar ondanks dat wij niet meer in de gelegenheid zijn, het niet meer kunnen, groeit onze wereldwijde congregatie (werkzaam in 50 landen) nog steeds!

Provincies en Unies in Azië en Afrika, worden groter in aantal. De grootste MSC Provincie Indonesië is momenteel met meer dan 350 medebroeders!

Wij, de 8 voormalige Europese Provincies, gaan als 8 gemeenschappen in de komende jaren samen in de nieuw op te richten Europese Unie. Italië en Nederland zijn al een gemeenschap en vallen voorlopig onder het Generaal Bestuur in Rome (Het GLT: the General Leadership Team). België en Frankrijk volgen spoedig waarna de andere vier t.z.t. ook volgen.

Menigmaal wordt ons gevraagd of deze omvorming ons niks doet! Ik mag namens de medebroeders zeggen dat het tegendeel waar is! We zijn juist heel dankbaar op onze oude dag! Jaren geleden waren wij de grootste Provincie.

Ruim 725 medebroeders zijn uitgezonden geweest naar de toenmalige missies, nu zelfstandige Provincies! Velen werkten in andere landen en met name in onze diverse kloosters in eigen land, in parochies, onderwijs, ziekenzorg, voor woonwagengewoners, Roma en Sinti, justitie-pastoraat en defensie, dak- en thuislozen etc. etc.

We hebben met z'n allen enorm hard gewerkt zoals zovelen in dit land. Het ligt niet aan onze inzet dat het nu is zoals het is in ons land... in Europa!

Onze samenleving is sterk geseculariseerd vanwege vele factoren waar wij weinig of geen invloed op hadden.

Wat we wél kunnen zeggen is dat we dankbare mensen zijn dat we dit allemaal hebben mogen doen. Daarbij voegen we direct: dankzij de enorme steun van onze families, parochianen, vrienden etc. etc., want zonder hen allen was dit alles niet mogelijk geweest.

Wij gaan rusten en dankbaar terugzien op wat tot stand is gebracht.

De koffiemomenten worden nu wat langer omdat we de tijd hebben. Graag leven we nog intens mee met wat in Kerk en wereld aan het gebeuren is.

En bovenal leven we mee met medebroeders (en zusters) elders in de wereld en met onze families en vrienden en met onze lekenbeweging: de Chevalierstichting. En natuurlijk mogen zij allen rekenen op ons gebed. Daar hebben we nu ook wat meer tijd voor. We denken daarbij aan al die mensen die zoveel lijden en ontberingen moeten doorstaan. Vooral zij allen mogen speciaal op ons gebed rekenen en op andere hulp die we nog kunnen geven.

We voelen ons als de boer die geploegd en gezaaid heeft. De boer gaat tevreden slapen en terwijl hij slaapt gaat Gods' werk gewoon door.

Zo gaat dit al eeuwen...!!!

Gene Pejo van het Generaal Bestuur leest de officiële akte op 7 juni voor.

Onze Nederlandse MSC Provincie heet vanaf dat moment MSC Gemeente Nederland.

*Op 5 juni was de akte al gepasseerd via notaris Megens.
Deze ging officieel in op 7 juni.*

De vier kaarsen vertegenwoordigen de vier Provincies (Indonesië, Filipijnen, São Paulo en Rio de Janeiro) die ontstaan zijn vanuit de Nederlandse MSC Provincie.

De kleine kaarsjes staan symbool voor de 50 landen waar de MSC werkzaam is.

Theo te Wierik, msc
overste MSC Gemeenschap Nederland

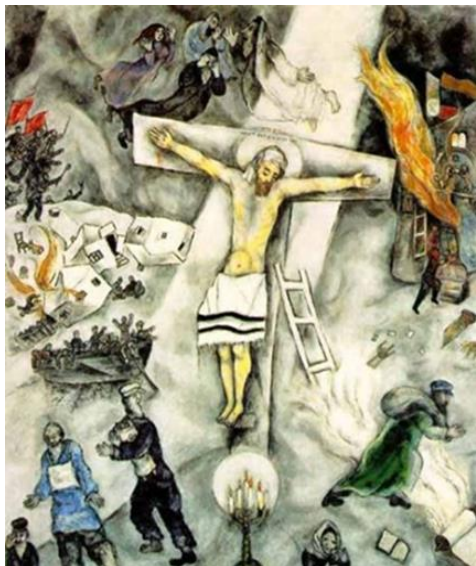
Goed voor je hart

Van onze MSC-Communititeit komt maandelijks een klein groepje samen met Willemien en Henk Witte, vrienden van onze community. Dan bespreken we een van tevoren gekozen onderwerp. Onlangs bracht ieder van ons een afbeelding mee die ons bijzonder aanspreekt. Een van ons toonde een foto waarop het bronzen beeld van een vluchteling die, met een deken over zich heengetrokken, ligt te slapen op een bank in het park. Een confronterend beeld, dichtbij de Mozes en Aäronkerk, hartje Amsterdam! Een van ons peinsde hardop dat diaconie vaak niet de sterkste kant is van onze kerken ...

Een ander bracht een schilderij mee, vervaardigd door zijn broer: een landschap niet ver van Spaarndam met bomen waarvan de silhouetten in het water worden weerspiegeld. 'Ik loop graag in de natuur', zei hij. 'Dat ervaar ik als ontspannend, helend'. Ook herinnerde hij zich een pleidooi van Timothy Radcliffe, dominicaan: een taal die ontleend is aan de natuur is beter in staat het Mysterie van ons leven op te roepen dan de taal van ideeën die vooral theoretisch is en verstandelijk.

Iemand bracht een ingelijste afbeelding mee van een geisha. Met haar hand aan het oor maakt ze een luisterend gebaar. 'Ik kreeg deze schildering van onze jongens toen ik stopte met werken. Luisteren was mijn werk'. – Er waren nog andere afbeeldingen, ieder met een eigen verhaal.

Een van ons presenteerde een kopie van De witte kruisiging door Marc Chagall. De symboliek toont tal van raakpunten met wat op dit moment in Gaza, Libanon en elders gebeurt.

Het kruis hangt in een lichtschacht en eindigt in de menora, die uit de tempel is geroofd in het jaar 70 en die sindsdien nooit meer is teruggevonden. Er omheen, beelden van een pogrom, een razzia die Chagall in zijn jeugd persoonlijk had meegemaakt: rode vlaggen, een geplunderd dorp, een vluchtende man met

een zak op de rug, een synagoge in brand, vluchtelingen in een boot. Chagall zelf noemde dit schilderij de laatste zondenbok. Als schilder 'vertelt' hij zijn wereld, 'droomt' hij zijn Bijbel en brengt hij steeds opnieuw lijdende mensen in beeld. Zij worden weergegeven door de gekruisigde Christus, die zowel de joodse als de christelijke traditie overstijgt. Gaandeweg ons gesprek wordt duidelijk hoe ieder van ons gestempeld is door zijn leven in het verleden en evenzeer door omstandigheden nu. Het wonderlijke van een gemeenschap als de onze is, dat we levensverhalen kunnen delen met elkaar. Vaak zijn die vermengd met sterke verhalen uit de dagen van weleer.

Die verhalen hebben weliswaar te maken met wat ons gaande houdt, maar toch ligt onze verbondenheid dieper; op een niveau dat zich niet snel met woorden laat vatten.

Soms vragen 'outsiders' wat het betekent tot deze gemeenschap te horen. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

Allen duiden echter naar eenzelfde richting: niet bravoure en buitenkant bepalen ons leven, maar dat wat ons van binnenuit beweegt en wat ons tot leerlingen maakt van elkaar. Dat is niet altijd eenvoudig!

En toch, leerling-zijn brengt je dichterbij huis, dichterbij jezelf, bij wie je werkelijk bent. Het verrijkt, verbreedt je wereld, maakt je kleine wereld groter en weidser.

Pt. Ben Verberne, msc

150-jarig FDNSC Congregatie:

Een mijlpaal!

Op 30 augustus van dit jaar vierden we ons 150-jarig bestaan. De internationale jubileumcommissie had de hele Congregatie drie jaar lang voorzien van bezinningsmateriaal om ons voor te bereiden op dit belangrijke moment. Het eerste jaar kreeg als thema mee: *'Onze reisgenoten op de tocht.'* Het tweede jaar: *'Terug naar onze wortels.'*

Het derde jaar: *'Het hart van Jezus'*. Ook bekeken we twee documentaires: De eerste over het leven van Moeder Marie Louise Hartzler, onze Eerste Algemene Overste, en de tweede over de Ontwikkeling van onze Congregatie.

De dag zelf hebben we, vanwege de respectabele leeftijden van onze zusters, op een rustige manier gevierd.

Het hoogtepunt was natuurlijk de Eucharistieviering waarin Pater Ben Verberne samen met de Pastoraal Werkenden Wies en Jeanne voorging. Tijdens de Overweging zongen we ons eigen Magnificat. Na de viering was er koffie voor alle Msc-ers, Chevalierverbondenen, vrienden en zusters.

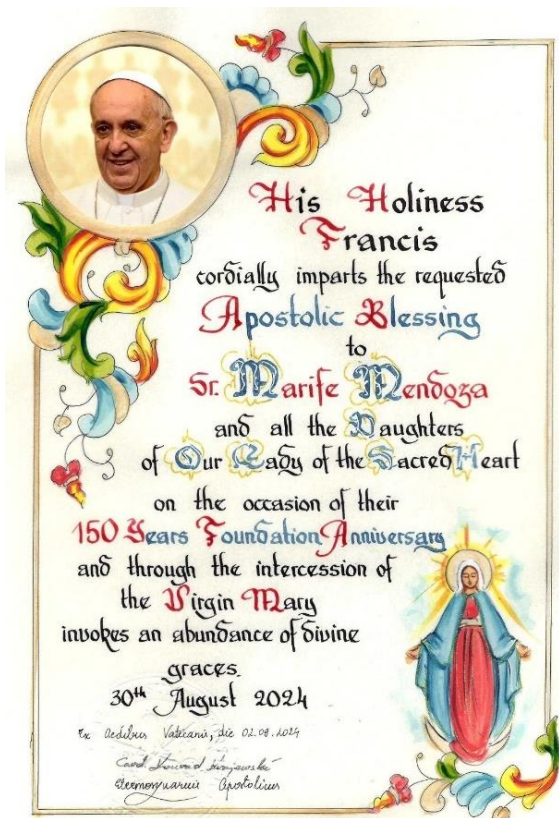
De feesttaarten vormden het getal 150 en waren versierd met het logo van het jubileum.

's Middags genoten de communititeiten Sjaloom, Bethanië en Mamre allemaal samen in de refter van een heerlijke barbecue.

Pater Theo bood namens de Nederlandse MSC een cadeau-bon aan die gebruikt kan worden om de banken in de tuin een opknapbeurt te geven.

Er was een brief van Zuster Marife, onze Algemene Overste en felicitaties van de andere Provincies. Ook Pater Absalon, de Algemene Overste van de MSC, Zuster Bonaventura van de MSC Zusters en het Bestuur van de Zusters van Liefde feliciteerden ons met dit jubileum en er was een zegen van Paus Franciscus.

Zr. Elly van Dijk, fdnsc

Livestream Notre Dame

We hebben elke zondag en ook op feestdagen (10.15 uur) prachtige uitzendingen vanuit de kapel van Notre Dame! Met dank aan de groep vrijwilligers die zich daar elke week voor inzet. Toch gaat er wel eens iets fout!

Soms zijn het menselijke fouten maar ook hapert soms de apparatuur. We doen er alles aan om dit zoveel mogelijk te voorkomen omdat we het erg belangrijk vinden om voor u telkens een zo goed mogelijke uitzending te verzorgen met goede zang, voorgangers en verkondiging.

Sorry, wanneer het dan toch eens misgaat!

Om de uitzending te kunnen ontvangen gaat u naar:

www.kerkdienstgemist.nl

– Noord Brabant – Tilburg – Kapel Notre Dame

U kunt de uitzendingen ook terugkijken!

Zr. Maria Dorothea Roxs, een non met een missie (deel 3)

**Uit: d'n Tesnuzzik
Heemkundekring De Lange Vonder
Geschreven door: Martin Philipsen**

Inleiding

De heemkundekring kreeg de beschikking over het archief van de familie Roxs, bekend van bakkerij Roxs, die lag op de hoek van het Heuvelplein en de Smalleweg. De oudste dochter van Dionisius Roxs en Elisabeth van Osch, Wilhelmina Petronella, roepnaam Mina was in september 1893 te Antwerpen ingetreden in de zusterorde van de Dochters van O.L.

Vrouw van het Heilig Hart, gesticht door de priester Jules Chevalier (1824-1907), die ook de stichter was van de Missionarissen van het Heilig Hart (M.S.C). Sinds haar intrede in de orde schreef ze haar ouders regelmatig.

Deze brieven aan haar ouders zijn bewaard gebleven.

Haar intrede in de missieorde viel haar ouders zwaar, vooral vanwege het feit dat Mina de oudste dochter was en haar gezondheid niet erg sterk was, maar Mina zelf liet niet na telkens te benadrukken dat ze gelukkig was en dat het goed met haar ging. Na haar intrede in Antwerpen werd ze overgeplaatst naar het moederhuis van de orde in Issoudun, gelegen in het departement Indre onder Orleans, waar ze het postulaat en het noviciaat doorliep. Op 24 juni 1896 ging haar ideaal in vervulling en werd ze geprofest.

Twee dagen naderhand vertrok ze vanuit het moederhuis te Issoudun naar de missie in Neu-Pommeren, een eiland gelegen ten noordoosten van Papoea Nieuw Guinea in de Bismarck-archipel, een reis van twee maanden.

Neu Pommeren

Op 21 augustus 1896 kwam Mina Roxs aan op haar eind-bestemming. Wat voor een eiland trof zij aan? Wikipedia schrijft over het eiland: New Britain, zoals het nu heet: "Het is het grootste eiland van de Bismarck-archipel.

Het is 35.742 km² groot met een lengte van 520 km en een maximale breedte van 146 km. Op het bergachtige eiland bevindt zich een vulkaan, de Rabaul Caldera met aangrenzend de vulkanen Vulcan en Tavurvur.

Deze laatste is nog zeer actief. Het hoogste punt van het eiland, de Mount Sinewit in het Baininggebergte, is 2440 meter hoog. Het eiland werd, evenals Nieuw-Ierland, door de Antwerpse ontdekkingsreiziger Jacob le Maire in 1616 ontdekt. Le Maire als commandeur van een ontdekkingsreis en Willem Cornelisz Schouten als schipper, gingen ervan uit dat Nieuw-Ierland en Nieuw-Brittannië aan Guinea verbonden waren en zo een groter eiland vormden.

Een verdere exploratie vond plaats in 1700 door William Dampier die het eiland grondiger in kaart bracht, en daarmee de theorie van Le Maire ontkrachtte. Hij noemde het eiland in 1700 New Britain. Van 1884 tot 1914 was het eiland een Duits protectoraat. Het eiland en de omliggende zeeën was tijdens de Tweede Wereldoorlog strijdtoneel van heel wat zware gevechten." De missionarissen van het Heilig Hart begonnen hun werkzaamheden in 1882, toen het nog een Brits protectoraat was.

Zij vestigden zich in de omgeving van de hoofdstad Kokopo, gelegen aan de Witte Baai aan de noordoostkant van het eiland; eerst in het plaatsje Kinigunan, later werd het Vunapope (rode stip).

Dat werd de plek van waaruit ze in het binnenland missie-staties oprichtten en werd dan ook de hoofdzetel van de missie in Neu-Pommern. De belangrijkste man daar was Mgr. Couppé, bisschop van Lero, die in 1888 door het Vaticaan benoemd was tot Apostolisch Vicaris van Neu-Pommern.

Daar in Vunapope ging Mina met vier andere Nederlandse zusters voorlopig wonen, want eerst zouden ze de plaatselijke taal moeten leren, de taal van de Kanaken, zoals de bevolkingsgroep daar werd genoemd. Wanneer ze de taal goed zou kennen, zou ze waarschijnlijk naar andere missie-posten op het eiland overgeplaatst worden.

De eerste dagen

In haar eerste brief na haar aankomst van 23 augustus 1896 beschrijft Mina hoe de aankomst verliep. Mgr. Coupé zelf kwam hen met een kleine boot bij het schip afhalen.

Op het strand waren een heleboel mensen, vooral kinderen, samengekomen om de zusters te verwelkomen.

Door kinderen omstuwd werd Mina daarna letterlijk door een uit de kluiten gewassen meisje uit de boot getild en op het strand gezet. Als eerste gingen ze naar de kerk om God te danken dat de reis goed afgelopen was. In de middag volgde uiteraard een bezoek aan Mgr. Couppé. Daar werd veel gepraat maar ook gegeten en gedronken, want hen werd door de monseigneur op het hart gedrukt goed te eten en te drinken vooral om wat men noemde 'den koorts' te weren. Al meteen de eerste zondag, daags na haar aankomst, is het ritme in het leven van Mina redelijk spartaans. 's Morgens om vijf uur opstaan en om half zes naar de kapel voor het morgengebed en meditatie. Om half zeven de eerste Heilige Mis opgedragen door Mgr. Couppé en allen gingen ter communie. Omstreeks zeven uur volgt een tweede Heilige Mis, gecelebreerd door pater Van der Aa, een goede bekende van de familie Roxs (volgens Mina was hij nog steeds dezelfde grappenmaker van vroeger).

Om half acht is er bij de paters een hoogmis, een plechtige mis met wierook en zang. De hele mis wordt er gezongen. Zulk een hoogmis was er elke zondag en feestdag.

Pas na de hoogmis gaan de zusters ontbijten.

Op het einde van deze brief richtte Mina geheel alleen tot haar moeder, die op 13 oktober jarig zou zijn, waaruit blijkt hoe betrokken ze op haar is. Het is een hartstochtelijk felicitatie waarin allerlei gevoelens doorklinken: haar verantwoordelijkheid, die zij voelt als oudste kind en dochter niet te kunnen laten blijken, de pijn en het verdriet die haar keuze voor de missie bij haar ouders veroorzaakt, het idee dat ze elkaar nooit meer zullen zien, maar ook de blijdschap dat haar wens om vanuit haar sterke geloof in de missie te

gaan werken in vervulling is gegaan en dat ze zich helemaal happy voelt en dat het goed met haar gaat. Ze schreef: *"...Hoe zou ik dan, het oudste uwer kinderen, mij het niet ten zeerste verplicht rekenen, om zooveel mogelijk als het kan de eerste te zijn, of ten minste U te laten zien, dat het niet mijner nalatigheid is, dat het weinige wat er nog in mijne macht is om U toe te zenden, te laat aankomt. Wat zal ik U dan heden zeggen, beminde Moeder, als ik mij voorstel dat ik mij moet wenden tot haar waar ik na God alles verschuldigd ben. Het papier en pen is niet voldoende om U mijn hart te openen, doch U begrijpt en weet zeer goed wat ik u op zulk een dag wensch, gezondheid, zegen, voorspoed, hulp en troost in tegenspoed, een lang leven en wat nog meer, alles wat u maar aangenaam is."* Deze brief was redelijk kort omdat ze hem dezelfde dag nog op de bus moest doen, want het eiland werd maar eenmaal in de zes weken door een bootdienst aangedaan die dan uiteraard ook de post meenam.

*Zustershuis in Kinigoenan, nabij Vunapope.
Uit "album der missie van het H. Hart, gevestigd op Neu Pommeren
(Bismarck-archipel) Australië", 1895.*

Op verkenning op Neu-Pommern

Uit haar volgende brief van maar liefst achttien kantjes, gedateerd 13 december 1896, blijkt dat ze de eerste weken gebruikt heeft om te acclimatiseren en alle nieuwe opgedane indrukken een plaats te geven. In een volkomen andere cultuur met een andere taal terechtkomen is niet voor iedereen een gemakkelijke opgave. Vooreerst zal ze de plaatselijke taal onder de knie moeten zien te krijgen om met de bevolking te kunnen werken. Vanaf het eerste begin kreeg ze taalles, maar hoe dat gebeurde liet ze niet weten. Kort na haar aankomst kreeg ze de gelegenheid een groots volksfeest mee te maken, wat ze dan ook uitgebreid beschrijft. Een gezamenlijke maaltijd werd klaargemaakt en de inwoners dansten en zongen dat het een lieve lust was. Mina had haar ogen uitgekeken bij alles wat er te zien was: de kleurige kleding, de opmaak van de gezichten van de dansers, de bewegingen die gemaakt werden. Verder gingen zij en haar medezusters op bezoek bij de andere al bestaande missiestaties op het eiland. Op het eiland zelf waren de staties alleen te voet te bereiken.

Dat waren al snel voettochten van een aantal uren en dat ook nog eens bergop en bergaf. Mina was niet zo'n goede wandelaar en al snel zag ze kans zich te laten vervoeren door een ezel. Sommige staties waren enkel te bereiken via een vaarroute over zee, die dan een aantal dagen duurde.

Missionering

Mina sprak grote bewondering voor de mensen uit die zo haar geloof verspreidden. Tot haar verdriet waren zij niet de enigen, want in Neu-Pommern waren ook protestantse zendelingen actief.

Uit Mina's brieven wordt de doelstelling van de missionering op Neu-Pommeren heel duidelijk, namelijk zoveel mogelijk inwoners bekeren tot de katholieke godsdienst en het geloof te verspreiden door vanuit een centraal punt overal in de omgeving missiestaties te vestigen. In 1896 waren er vier staties, maar gebrek aan personeel was er de oorzaak van dat het voorlopig bij deze vier bleef.

Tussen de regels van Mina's brieven door merk je wel dat de katholieke missie op dit onder Duits bewind staande eiland het niet gemakkelijk had. Het blijkt dat het Duitse gouvernement niet erg happig was op de katholieke missionering, want ze kregen geen toestemming om missiestaties elders in te richten. De meeste Duitse bestuurders waren immers Luthers. Uiteindelijk zijn de katholieke missionarissen gewoon aan de gang gegaan. Er werden tijdelijke gebouwen van bamboe opgetrokken om te zien wat de reactie van de autoriteiten was. Bleef een reactie uit, dan werden de tijdelijke gebouwen vervangen door meer definitieve, gemaakt van hout en zink. Het Duitse gouvernement heeft in de periode dat Mina brieven schreef blijkbaar nooit daadwerkelijk ingegrepen.

In dat geval zou Mina het zeker gemeld hebben.

Pas in september 1899 kregen de missionarissen van het Heilig Hart permissie om vrijelijk missiestaties te stichten. Dit bleek uit een brief van zr. Maria Hubertina d.d. 20 september 1899 aan de ouders van Mina, die zelf een half jaar eerder was overleden. Ze hadden jaar na jaar om toestemming gevraagd, maar nu pas gekregen.

Er bestond overigens volop animositeit tussen de katholieken en protestanten.

Mina beklagde zich er over dat de Kanaken, de plaatselijk bewoners, zo slap in hun geloof waren. Ze zouden bij het minste of geringste uit de kerk wegblijven.

Als voorbeeld noemde Mina het volgende. Er heerste een ziekte onder de eilandbewoners juist in een gebied waar veel christenen woonden en het waren juist vaak christenen die het ergste ziek waren en stierven. De protestanten in dat gebied waren daarachter gekomen en hadden een gebedje in elkaar gezet en onder alle eilandbewoners verspreid, katholiek of niet. Het had als tendens dat je, als je katholiek was of werd, een grote kans had om te sterven. Ze moesten het alle dagen bidden om niet ziek te worden.

Dat veroorzaakte volgens Mina een hele oproer. Honderden kwamen niet meer naar de kerk, bang als ze waren om te sterven. Mgr. Couppé en zijn paters waren genooddaakt om al die mensen persoonlijk op te gaan zoeken. Dat deden ze 14 dagen lang, berg op, berg af in weer en in wind.

Dat loonde zich want bijna iedereen kwam terug in de kerk. Uit de brieven van Mina blijkt dat de missionering veel nadruk legde op de kerkelijke rituelen. Kerkelijke feesten werden dan ook uitgebreid gevierd. Voor Mina zelf zijn de rituelen van het geloof ongelooflijk belangrijk.

Werkzaamheden van Mina

Het waren de paters die samen met de broeders erop uittrokken om het katholieke geloof te verspreiden.

Ze wachtten eerst af of ze op een bepaalde plek voet aan de grond kregen. Lukte dat en hadden ze een goede huisvesting gebouwd, dan pas werden er zusters geplaatst. De taken van de zusters lagen voornamelijk op het gebied van

verzorging van de paters en broeders én de opvang verzorging en onderricht van (wees)kinderen.

Mina is altijd in Vunapope gebleven en is nooit naar een buitenstatie overgeplaatst zoals dat met andere zusters wel gebeurde. Of dat te maken heeft met haar min of meer zwakke gezondheid is niet zeker, maar zal ongetwijfeld een rol hebben gespeeld.

Mina zelf sprak in haar brieven nooit over wat precies haar taak was en wat ze deed. Duidelijk is wel dat ze zich vanaf het begin van haar verblijf in Vunapope bezig hield met kinderen, waaronder ook de weeskinderen die aan de zusters waren toevertrouwd. In één van haar brieven gaf ze aan dat ze de zorg hadden voor 97 kinderen, variërend van 3 tot 17, 18 jaar oud. Duidelijk is ook dat ze meer deed dan alleen voor kinderen zorgen. Zoveel is zeker dat ze ook (gods-)dienst) onderwijs gaf. Dat bleek toch niet zo makkelijk te zijn als ze had gedacht. Vooreerst rekende ze af met het vooroordeel dat 'de wilden of Kanaken' hun kinderen zouden verstoten of wel eens zouden vermoorden. "Hier", zo schreef ze, "is dat zo het geval niet, want de ouders beminnen hunne kinderen zeer veel, sommige zelfs te veel, dat zij hen niet aan de paters of aan ons toe vertrouwen, omdat zij vreezen dat wij hunne kinderen kwaad doen".

Ze ervaarde een soort spanning tussen de bevolking en de missionarissen waar het de opvang van kinderen betrof, vooral wanneer de aan hen toevertrouwde kinderen stierven. Dat laatste gebeurde nogal eens. Dan kregen zij de schuld, terwijl zij er in hun beleving alles aan hadden gedaan om het betreffende kind te genezen onder andere door (westerse) medische hulp te verlenen en hem of haar, als

het alsnog stierf een waardige begrafenis te geven, veel meer dan de ouders zouden kunnen doen. Bij dit soort zaken botsen duidelijk de Europese waarden van de missionarissen met die van de eigen bewoners.

Weeshuis voor meisjes te Kinigoena. Uit "album der missie van het H.hart, gevestigd op Nieuw Pommeren (bismarck-archipel) Australië", 1895.

Mina vertelde uitgebreid over een meisje van ongeveer 10 jaar oud uit haar klas, die bedorven vis had gegeten. Vis was een belangrijke voedselbron voor de bevolking. Mina, die zelf absoluut niet van vis hield, beschreef uitvoerig haar lijdensweg tot haar overlijden toe. Het was zo'n afschuwelijke dood en het ging zo snel dat men de tijd niet had de ouders in te lichten, want die woonden 7 uur lopen ver. Men durfde het ook niet goed het hen te zeggen bang als ze waren voor hun reacties.

Uiteindelijk was Mgr. Couppé het zelf gaan zeggen en met mooi praten en veel beloven was het toch goed gekomen. Blijkbaar had hij veel gezag onder de eilandbewoners.

Mina's gezondheid

In de brief van 24 augustus 1898 schreef Mina uitgebreid over haar gezondheid. Ze had lang op haar kamer moeten blijven, c.q. in bed. Telkens kreeg ze koorts en het eten wilde ook niet lukken waardoor ze nog zwakker werd.

Wat de dokter ook probeerde met welk middel dan ook, het hielp niet. In haar hulpeloosheid wendde zij zich tot Moeder Maria, smekende haar te helpen, want zijzelf was ten einde raad. Daarom vroeg ze haar medezusters om een novene voor haar te houden.

"Dinsdags 2 augustus ging ik, na opgestaan te zijn van eene nogal hevige koorts van 's morgens, de beloofde novene aanvragen en die werd aanstonds aangenomen.

's Avonds zouden ze beginnen. En wat was het geval?

Om 7 uur kreeg ik mijn gewone souper op bed en ik had tot mijne verwondering met goeden smaak gesoupeerd, wat in geen drie of vier maanden gebeurd was. Daarop zeide ik: Ik geloof dat er een mirakel gebeurd is vanavond, want ik heb met smaak kunnen eten. Doch niet de minste gedachte hebbende dat het zoo blijven zou, is het werkelijk zoo gebleven en zoo u daaruit merken kunt, had O.L. Vrouw mij, onwaardig schepsel, al verhoord, vooraleer de novene begonnen was, want het gebed van dien eerste dag was nog niet gebeden." Daarna kon ze alles eten gelijk de anderen.

Ze ervaaarde het als een echt wonder en wilde dat het in de annalen opgenomen zou worden. Haar ouders moesten het maar in Tilburg melden onder de mededeling, onderstreept in haar brief: *"Dankzegging aan O.L. Vrouw van het Heilig Hart voor de herstelling mijner gezondheid verhoord zijnde*

alvorens de beloofde novene geëindigd te hebben, Vunapope, augustus 1898, zuster Dorothea”.

Bij tijd en wijle ging er een griep epidemie rond over het eiland. Mina beschreef er één in haar brief van 17 oktober 1898. In bijna elk huishouden was er wel een zieke.

De paters gingen elke dag de bossen in om de zieken te bezoeken en eventueel hen de laatste sacramenten toe te dienen. Blijkbaar maakt de griep de nodige slachtoffers vooral onder de plaatselijke bewoners. Mina was blij voor hen die gedoopt waren, maar treurde over de vele mensen die ongedoopt stierven, de arme zielen, die niet naar de hemel konden. De griep hield ook huis onder de kinderen. Mina telde meer dan dertig kinderen die in hun dekens waren gerold. Zijzelf, de zusters, paters en broeders bleven redelijk buiten schot. Er ligt er wel eens iemand een of twee dagen op bed, maar daar bleef het dan ook bij.

Wat haar verzorging en gezondheid betreft, Mina stelde alles in het werk om haar ouders gerust te stellen: *“Moeder, stel nu eens en voor altijd alle bekommelingen over mijn onderhoud uit het hoofd, want ik verzeker U dat wij niets te kort komen, nooit en nog bijzonder in ziekten. Volgens ik meen heb ik U geschreven dat er van alles genoeg is, en wanneer het gebeurt dat den dokter iets opgeeft wat er niet is, laat het Monseigneur direct komen afhalen naar het magazijn in Kokopo, wat maar een kwartier van hier is, of naar Matoepi, wat een paar uren ver is per boot, maar daar alles te krijgen is. Het is er wel verschrikkelijk duur, maar daar kijkt Mgr. niet naar.”* Mina benadrukte nogmaals dat zij en de missionarissen niets te kort komen. Hoewel ze het niet graag deed om daarmee geen verkeerde indruk te

wekken, somde ze op wat ze daar tot hun beschikking hadden, namelijk 20 à 30 koeien, 7 à 8 paarden, 80 à 90 kippen, eenden en kalkoenen, die veelal aan zieken werden besteed en tenslotte nog eens 50 varkens.

Weeshuis voor meisjes te Vlavolo. Uit "album der missie van het H.hart, gevestigd op Nieuw Pommeren (bismarck-archipel) Australië", 1895.

Iedere week werd er een varken geslacht en in twee dagen tijd opgegeten. Door het warme klimaat was vlees niet lang houdbaar.

Mina 's overlijden

In de loop van 1898 ging het steeds minder met de gezondheid van Mina. Steeds werd ze bezocht door koortsaanvallen en het duurde dan weer een aantal dagen voordat ze haar werkzaamheden weer kon oppakken. Ze leverde wel steeds meer in. Daar maakte ze gewag van in een ongedateerde brief aan de Beekse pastoor begin 1899. Ze verontschuldigde zich dat ze zo weinig schreef. *"De wil is toch wel goed,*

maar den tijd is immer te kort. De Zondag is alleen maar bestemd om te schrijven en dan gebeurt het nog niet zelden dat de koorts mij bezoekt en zodoende heb ik dikwijls moeite genoeg om een briefje voor mijne dierbare ouders klaar te krijgen." Deze brief aan de pastoor heeft ze niet meer afgekregen.

Zr. Maria Huberdina, haar moeder-overste, heeft er een nawoord aan toegevoegd omdat Mina met koorts op bed lag, en de brief op 4 maart 1899 alsnog verstuurd.

De gezondheidstoestand verslechterde daarna zodanig dat zij op zaterdag 25 maart 1899 in de vroege ochtend overleed. Zij werd slechts 34 jaar oud en was slechts drie jaar werkzaam in de missie. Zij werd diezelfde dag op het plaatselijke kerkhof begraven.

Moederoverste zr. Maria Huberdina schreef in een lange brief van 4 april 1899 aan haar ouders hoe haar laatste uren waren verlopen. Op zaterdag 23 maart hervatte Mina haar dagelijkse bezigheden nadat ze in de ochtend alle dagelijkse rituelen had meegedaan en goed had ontbeten. Tegen half elf kwam zij bij zr. Huberdina met de mededeling dat ze even ging rusten. Volgens Mina zou het zo weer over zijn. Na een tijdje ging zr. Huberdina kijken en vond ze haar in haar bed liggen. Op haar vraag hoe het ging, was het antwoord van Mina *"Niet al te best. Ik heb de zwarte koorts."*

Tegen de avond kwam er de koude koorts bij; ze lag te bibberen en trillen in haar bed en de koorts steeg tot 40 graden. Moederoverste wilde er een pater bijhalen om haar de Laatste Sacramenten toe te dienen, maar Mina zei dat

ze die nog niet nodig had. Een slechte nacht volgde en de koude koorts kwam terug gepaard gaande met braken.

De volgende morgen, vrijdag 24 maart, zag ze er volgens moederoverste iets beter uit en voelde zij zich wat geruster, maar dat was niet van lange duur. Want na het ontbijt, toen ze eventjes weg was, werd ze weer snel teruggeroepen bij Mina en vond ze haar in de armen van zr. Alphonsa.

Ze waarschuwde de eerste de beste priester en dat was pater Dicks en die diende haar het Heilig Oliesel toe. Na een twintig minuten werd Mina weer kalm en was ze aanspreekbaar. Moederoverste vroeg haar nog van alles, onder andere ook wat zij haar ouders moest schrijven.

Ze zei: *"Schrijf dat ik zonder angst sterf, wees niet bekommerd moeder Huberdina en al mocht de dood ook mij onverwachts komen halen, ik zeg het, vrees niets, ik heb geen angst."* Om elf uur kwam ze in een tweede crisis terecht, maar die was minder hevig. Een uur later kwam de dokter kijken en die was van mening dat het nog wel een tijd zou duren. Tegen drie uur werd moederoverste weer geroepen: een derde crisis diende zich aan en moederoverste dacht hierbij dat het zo afgelopen zou zijn. Mina viel in slaap en raakte daarbij buiten kennis, want hoe dikwijls moederoverste haar iets vroeg, ze gaf geen teken dat ze het hoorde. Moederoverste waakte 's nachts bij Mina. Om drie uur bemerkte zij dat ze wat sneller ging ademen en dat ze moeite had om adem te halen. Zij liet een pater komen om haar de laatste absolutie te geven en samen met een aantal medezusters baden zij de gebeden van de stervenden. Rond half zes in de ochtend van zaterdag 25 maart kwamen de zusters rondom haar staan en zag men Mina

zwaarder en zwaarder ademen en op klokslag zes gaf zij *"haar ziel in de handen van haren Schepper over"*.

Nog voordat het 7 uur in de ochtend was, hadden de paters al drie H. Missen voor haar zielenheil gebeden.

Mina werd opgebaard in de salon van het huis, gekleed als dochter van O.L. Vrouw van het H. Hart met guirlandes en bloemen versierd. De hele dag hebben de zusters, broeders en paters bij haar gewaakt en gebeden. Ook de kinderen deden eraan mede. Nog op dezelfde dag laat in de middag werd Mina door de broeders begraven. Veel Europeanen hadden aan de plechtige lijkstoet deelgenomen. Omdat de dag erop Palmzondag zou zijn, werd er geen plechtige Requiemmis gezongen, zoals gebruikelijk bij begrafenissen. Dat werd op maandagochtend 27 maart gedaan en de daarbij behorende gezangen werden door de zusters gezongen. Er werden in die dagen meer dan 80 Heilige Missen voor het zielenheil van Mina opgedragen.

Condoleances

Het overlijden van Mina op zo'n jonge leeftijd zal een grote schok geweest zijn voor haar ouders, broers en zusje in Beek en Donk. Zij waren door een pater uit Tilburg op de hoogte gebracht van haar overlijden. In Tilburg hadden ze via Australië een telegram ontvangen met deze mededeling. Waar de ouders altijd bang voor waren geweest, was nu gebeurd. Ze waren altijd bang geweest dat het leven van een missionaris in een tropisch land te zwaar was voor de qua gezondheid niet zo sterke Mina. Die bezorgdheid hadden ze altijd gehouden ondanks het feit dat Mina in haar brieven hen altijd bezwoer dat het goed met haar ging.

Op welke manier in Beek en Donk aandacht werd gegeven aan het overlijden van Mina is niet bekend. Vermoedelijk zullen er in de Beekse Michaelkerk regelmatig missen zijn gelezen voor haar zielenheil.

In het blad van het blad Annalen van het Missiehuis te Tilburg werd op 15 mei 1899 een uitvoerige necrologie gepubliceerd, dat later in zijn geheel gepubliceerd werd in De Zuid-Willemsvaart van 24 mei 1899. De opening was als volgt: *"Alweer eene zware beproeving voor onze Missie van Nieuw-Pommeren! Ditmaal is het eene Zuster-missionaris, die door den Hemel als offer wordt opgeëischt. Een pijnlijk offer, want Zuster Dorothea was een wakkere, talentvolle en onvermoeide werkster, eene, die zich onmisbaar wist te maken in hare omgeving, die door haar beminnelijk en vurig karakter hare medezusters met nieuwen moed en geestdrift bezielde. Zuster Dorothea Roxs is overleden! Zoo luidt het korte, koude bericht, dat de telegraaf uit het verre Australië overbracht. Het zegt ons, dat daar ginder, in onze dierbare Missie, weer eene heldin gevallen is op het veld van eer, dat eene schaar van zwakke vrouwen weemoedig terugdenken aan de trouwe vriendin, die den zegenpalm reeds gewonnen heeft, maar nu ook gemist wordt in haar midden; dat eene menigte zwarte weesmeisjes schreien en weeklagen om de zorgvolle moeder, die zij verloren hebben."*

In het artikel wordt ook ingegaan op de hechte band die Mina met haar familie in Beek en Donk had. De schrijver van het stuk was het ook opgevallen dat ze alles wat er thuis gebeurde goed bijhield en er in haar brieven op reageerde. Tevens dat ze nauwelijks iets schreef over haar werkzaamheden in de missie.

In het stuk werd haar persoonlijkheid als volgt omschreven: "Aan zich zelve schijnt ze niet te denken. Eenmaal op haar post in de Missie is zij eerst recht in haar element: bedrijvig en werkzaam staat zij voor iederen arbeid en voor elken te bewijzen dienst gereed; hare geduldige goedheid maakt haar bij uitnemendheid geschikt om met de kleine Zwartjes van het Weeshuis om te gaan. Doch over dat alles vernamen we niets uit haar eigen brieven: zij heeft altijd iets over haar medezusters, over andere Missionarissen mede te delen, wat zij zelve doet en hoe zij het verricht schijnt haar te eenvoudig en te natuurlijk toe om er melding van te maken." Na haar overlijden werden een aantal persoonlijke bezittingen van Mina naar haar ouders gestuurd zoals haar missiekruis, haar paternoster, maar ook haar naaidoosje. In eerste instantie waren ze vergeten haar door haar ouders geschonken horloge terug te sturen. Later werd dit door moederoverste goed gemaakt. Hierna is geen correspondentie tussen de ouders en de zusters in Neu-Pommern te vinden bij de overgeleverde brieven. Een jaar later stond in de Annalen van het Missiehuis te Tilburg d.d. 1 maart 1900 een artikel ter herdenking van het overlijden van Mina met foto van haar graf van de hand van pater J. van Roessel, missionaris op Neu-Pommern, waarvan hieronder de inleiding volgt:

BIJ HET GRAF VAN ZUSTER DOROTHEA (Wilhelmina Roxs uit Beek en Donk.)

Onze lezers herinneren zich èn de aardige brieven van deze Zuster-Missionaris èn de aankondiging van haar vroegtijdig overlijden in deze Annalen. (Afl. 15 Mei 1899.) Thans ontvangen wij van een onzer Missionarissen een eigenaardige

fotografie, met de afbeelding van haar laatste rustplaats, genomen op het oogenblik dat twee Zusters daar de onvergeeflijke doode in een vurig gebed komen herdenken.

Bij het graf van zr. Dorothea. Uit: "Annalen van O.L. Vrouw van het H. Hart" 1 maart 1900. Links is zr. Flavia de Bakker uit Oisterwijk.

Te liever ruimen wij daarvoor een plaatsje in, omdat wij aldus de gelegenheid vinden nog eens te herinneren aan de trouwe en moedige Zuster, die in korten tijd zich zoo verdienstelijk heeft gemaakt in onze Missie en door hare liefdevolle toewijding aller harten voor zich won.

Van de twee Zusters-Missionarissen, die knielen naast het graf, is die welke zich links bevindt (rechts van het kruis) de Eerw. Zuster M. Flavia de Bakker uit Oosterwijk.

Nawoord

Haar brieven aan haar ouders doorlezend ontstond bij mij het beeld van een vrouw met een broze gezondheid maar met een sterke wil en een diepe motivatie met als leidend doel haar leven in dienst te stellen van God met daarbij de

drang anderen deelgenoot te maken van haar visie. Ze zette door, ondanks het feit dat haar ouders vanuit bezorgdheid voor haar welzijn behoorlijke tegendruk leverden.

In haar visie waren de mensen het gelukkigste wanneer ze kennis hadden genomen en zich bekeerd hadden tot het christelijk geloof, een visie die in het christelijke westen, dus niet alleen in de katholieke kerk, in die tijd wijd en zijd verspreid was. Belangrijk was dan ook om in de missie zo veel mogelijk mensen te bekeren tot het katholieke geloof. Met die opdracht werden de missionarissen op pad gestuurd. Trots werden dan ook geregeld het aantal bekeeringen en/of dopen vermeld.

Deze visie bood weinig ruimte om oog te hebben voor de culturele waarden van de eigen bevolking, hoewel daarbij gezegd moet worden dat bijvoorbeeld de missionarissen van het Heilig Hart in die tijd een brochure hadden uitgebracht waarin wel aandacht werd besteed aan de antropologische en culturele aspecten van de bevolking van Neu-Pommern. Missionering vanuit Europa naar andere werelddelen kwam pas sedert het midden van de 19e eeuw op.

Uit de brieven van Mina blijkt niet dat er in de voorbereidingstijd aandacht werd besteed aan culturele aspecten van de landen waar ze gingen werken.

De betreffende brochure heeft Mina nooit kunnen bereiken. Slechts een enkele keer liet Mina merken dat wat ze meegereggen had aan waarden en oordelen niet helemaal klopte met wat zij in werkelijkheid om zich heen zag gebeuren.

Dat riep toch wel vraagtekens bij haar op, maar ze was onmachtig en niet in de positie om daar iets aan te doen.

Het is triest dat ze slechts drie jaar in de missie is geweest, maar vanwege haar broze gezondheid mogelijk maar twee jaar effectief heeft kunnen werken.

Haar superieuren hebben helaas niet ingegrepen. De drang om zoveel mogelijk mensen naar de missie te sturen was te groot. Misschien had men op een andere plek veel meer en veel langer van haar grote talenten, die ze ongetwijfeld heeft gehad, gebruik kunnen maken.

Martin Philipsen

Jubilarissen MSC

Zaterdag 21 september

Op de dag van 21 september vieren we jaarlijks de professie- en priesterfeesten van de broeders.

Dit jaar waren dit Bèr von Peij, Piet Commandeur en Jan-Jetse Bol.

Bèr von Peij was 75 jaar
geprofest en 70 jaar priester.

Piet Commandeur was 65 jaar
geprofest en 60 jaar priester

Jan-Jetse Bol was 60 jaar
geprofest.

Jan Jetse Bol en Bèr von Peij

Piet Commandeur heeft het gevierd in zijn woonplaats Maishofen in Oostenrijk, samen met zijn naaste vrienden en oud parochianen.

Dat was in de avond van
30 augustus. (zie foto)

Op de 21ste was hij met
ons, zusters, broeders en
verbondenen, via de live-
stream, toch ook nog een
beetje bij ons.

Theo te Wierik, msc
overste msc Gemeenschap Nederland

Chevalierstichting

In 2023 is de Stichting opgericht. Hiermee zijn de Verbondenen (getrouwd, samenwonend of alleen gaand) binnen de wereldwijde Chevalierfamilie in Nederland een zelfstandige groep geworden met een eigen bestuur.

Het is steeds de wens geweest van onze stichter, pater Jules Chevalier, dat er een lekenbeweging zou komen naast de congregaties van zusters en broeders.

In de stichting zijn de Chevalierverbondenen, die al ruim 30 jaar actief zijn, een onderdeel geworden.

Deze Verbondenen (3 groepen) hebben een speciale band met de broeders en zusters msc en fdnsc. Samen hebben zij 24 leden. Er zijn momenteel 3 aspirant leden.

Elke groep heeft haar eigen jaarprogramma. Maar... de stichting doet méér dan alleen zorg dragen voor de Chevalier-verbondenen.

Zo is de werkgroep van de stichting bezig met het ontwikkelen van een (jaar-) programma, waarbij iedereen welkom is.

In dit jaar 2024 werden er o.a. kloosterdagen gehouden voor iedereen die geïnteresseerd is in de spiritualiteit van het hart. Daarnaast waren er zondagochtendgesprekken met broeders en zusters en is in de herfst een Bijbel-cursus gestart.

In het nieuwe jaar worden plannen uitgewerkt i.v.m. het Heilig Jaar 2025 en gaan we in het voorjaar op bedevaart naar de basiliek van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart in Sittard. Er komt een kloosterweekend in Schoorl, zondagochtend-gesprekken in de Veertigdagentijd en mogelijk ook een 'walk of peace' in of rond de stad Tilburg.

In 2025 gaat de Stichting ook de maandelijkse bezinningsmiddagen in de kapel van Notre Dame verzorgen i.s.m. de zusters en broeders. Kijk voor méér informatie op de website: www.chevalierstichting.nl

Onder ziet u enkele foto's van de belofteviering van de Chevaliervverbonden. Dit jaar was voor zondag 6 oktober gekozen. De reden was dat men ook graag de kerkgangers in de kapel van Notre Dame bij dit gebeuren wilde betrekken. We mogen terugkijken op een mooie viering met het thema 'Goede vruchten voortbrengen'. Groep de Kiem had deze viering voorbereid. Er stond o.a. een 'wijnrank' vooraan in de kapel waaraan, na de presentatie van de drie groepen, trossen druiven werden gehangen.

Het is niet de intentie van bestuur en werkgroep om grootse evenementen te organiseren.

Daar is het momenteel niet de tijd voor binnen de wereld van religieuzen en verbondenen. We proberen constructief aan de lekenbeweging in Nederland te werken in het vertrouwen dat Gods goede Geest ons een handje helpt.

Chevalierstichting

In Memoriam

Bij het afscheid op 19 juli van Pater Kees Bertens

Geboren 29-6-1936 Tilburg – overleden 19-7-2024 Jakarta

Op vrijdag 19 juli 2024 overleed in Jakarta in het Carolus Ziekenhuis op 88-jarige leeftijd pater Kees Bertens msc.

Zijn volledige naam is Cornelis Adrianus Maria Bertens. Hij werd geboren op 29 juni 1936 in Tilburg en overleed op 19 juli 2024 om 16.38 uur plaatselijke tijd in het Carolus Ziekenhuis in Jakarta. Kees was het

oudste kind uit een gezin van 4 jongens en 2 meisjes. Acht dagen geleden werd Kees met spoed in dit ziekenhuis opgenomen met hart- en nierklachten.

Aanvankelijk op de Intensive Care afdeling, maar toen hij langzaam aan wat opknapte, ging hij naar de gewone verpleging.

De dag voordat hij uit het ziekenhuis ontslagen zou worden, kreeg hij het weer erg benauwd en moest terug naar de beademing op de IC afdeling. Zijn hart was te zwak en daar kwam hij niet meer bovenop.

Hij ontving nog wel het sacrament voor de zieken uit handen van pater Budi msc. Moge hij rusten in vrede bij de Heer.

Hier volgt nog een korte levensbeschrijving van Kees Bertens msc.

Na het voltooien van de lagere school in Tilburg gaat Kees op 7 september 1948 naar de Apostolische School van de missionarissen van het Heilig Hart op de Bredaseweg in Tilburg.

Deze middelbare schoolopleiding voltooit hij in 1954. Kees is een goede en ijverige student. Omdat hij missionaris wil worden, gaat hij door naar het noviciaat in Berg en Dal.

Op 20 september 1955 doet hij daar zijn kloostergeloften en volgt, zoals gebruikelijk de opleiding filosofie in Brummen en hij krijgt zijn theologische vorming in Stein. Op 3 april 1960 wordt hij tot diaken gewijd en op 4 september 1960 wordt hij in Stein tot priester gewijd. In 1961 wordt hij gevraagd verder te gaan studeren op de filosofische faculteit van de Katholieke Universiteit in Leuven. Hij behaalt daar in 1964 zijn licentiaat. In Leuven begint hij op 1 oktober 1966 ook aan het schrijven van een proefschrift en studeert daar nog verder tot 1968. Intussen is hij al volop actief als docent Filosofie in Brummen en op de Sociale Academie in Sittard en vervolgens op ons seminarie in Stein.

Op 21 juli 1968 vertrekt hij naar Indonesië om in het bisdom Manado het team leraren van het grootseminarie in Pineleng te versterken en is hij verbonden aan de UKIT in Tomohon. Daarna verhuist hij naar Jakarta en is docent Filosofie aan de STF Driyarkara, de Universitas Indonesia en de katholieke universiteit Atma Jaya. In 1990 wordt hij tevens voorzitter van de vereniging van ethiek-docenten in heel Indonesië (HIDESI). In 1999 wordt hij ook nog leraar 'Etika Bisnis' aan de universiteit Widya Mandala-Surabaya. In 1997 richtte hij de Stichting "De Barmhartige Samaritaan" op. Hier kan hij realiseren wat hem het meest aan zijn hart ligt.

Het raakt zijn diepste motivatie waarom hij missionaris geworden is. Hij wil graag de universitaire opleiding openstellen voor medische studenten uit die gebieden van Indonesië waar de gezondheidszorg nog achterloopt. Pater Kees Bertens stimuleert daarom de opleiding voor studenten die uit de plaatselijke bevolking voortkomen.

Dankzij zijn praktische steun krijgen ze dan de kans om dokter of een goed opgeleide medicus te worden en ten dienste te staan van de armere bevolking. Daarmee wordt indirect iedereen in die omgeving een stukje omhoog geholpen en is men in staat met anderen te wedijveren. Zowel op wetenschappelijk gebied en de geestelijke zorg, als ook voor de sociale vooruitgang, heeft pater Kees Bertens msc onuitwisbare sporen achtergelaten in het land dat hij liefhad.

Moge de Heer hem hiervoor belonen en hem een plekje toebedelen in het hemelse verblijf.

In Memoriam

Bij het afscheid op 29 juli van Zuster Catharina Cox

Geboren 6-1-1928 – overleden 29-7-2024

Lieve Zuster Catharina, je plaats in onze kapel blijft nu leeg, maar in gedachten horen wij je nog binnenkomen, sloffend achter je rollator. Ondanks dat het lopen meer moeite kostte, was je er praktisch altijd. Je liep naar voren, boog naar Jezus in het tabernakel, boog naar het Mariabeeld en pas dan ging je zitten. Zuster Catharina werd op 6 januari 1928 te Budel geboren als kind van Jan Cox en Catharina Vos. Bij het doopsel ontving ze de namen Anna Maria. Op 21 januari 1949 trad ze op 21 jarige leeftijd in onze Congregatie in, waar ze op 25 augustus 1950 haar Professie deed.

Na een aantal jaren in de keuken van verschillende kloosters gewerkt te hebben, werd Zr. Catharina in 1957 gevraagd voor de keuken van de Nuntiatuur van het Vaticaan in Java. Na haar vakantie in Nederland werd ze overgeplaatst naar Saumlaki waar ze de leiding kreeg van het meisjesinternaat. In 1975 verhuisde ze naar het eiland Buru waar een internaat was voor transmigrantenkinderen uit het binnenland. In 1977 ging ze opnieuw naar de Molukken, waar ze les gaf aan de huishoudschool in Katlarat.

Na haar vakantie in 1989 ging ze naar Ambon, waar ze namens de bisschop de zorg kreeg voor de adoptiekinderen. Ze onderhield contact met "adoptieouders" in Nederland die geld gaven voor de studie van kinderen in de Molukken.

In juli 1995 kwam ze voorgoed naar Nederland, maar een stukje van haar hart bleef in Indonesië. Het missieleven had haar gevormd tot een vrome religieus, die haar geloof bleef uitdragen tot het einde toe. In de gemeenten van Ark en Sjaloom was ze veel bezig met de bloemen en planten en had ze haar eigen tuintje.

Toen haar krachten achteruit gingen, verhuisde ze op 27 februari 2019 naar Bethanië, maar op haar rondje door de tuin kwam ze toch nog altijd even naar haar tuintje kijken. Zuster Catharina bleef zich echter vooral bezig houden met het delen van het geloof waar zij zelf zozeer van leefde. De misboekjes van de Zondagsviering en de Blauwe Boekjes van Sittard werden door haar kwistig uitgedeeld aan iedereen die zich erdoor wilde laten inspireren. Verder bleef ze contacten onderhouden met veel Indonesische mensen.

Op veel verzorgenden en zusters maakte ze grote indruk door haar blijheid, haar dankbaarheid en haar vertrouwvolle wachten op de Heer, waaraan ze haar hele leven gegeven had. Verschillende keren werd ze erg ziek, maar krabbelde toch steeds weer op, waarop Zr. Catharina zei: "Als de Heer komt, is het goed. Als Hij nog niet komt, is het ook goed." Toen ze twee weken geleden weer eens heel ziek was en ze niet zo goed meer spreken kon, nam ze toch de moeite, om ondanks dat we haar slecht verstonden, te informeren of er nog andere zieken waren. De laatste keer dat ik haar zag

zei ze: "Ik wens je Gods Rijkste zegen toe." Ik stel me zo voor dat Zr. Catharina dat nu tegen ons allemaal zegt. Zuster Catharina, dank voor wie je was en wat je deed. We zullen je missen, maar we vertrouwen erop dat je vroomheid nu beloond is en de poorten van de Heer voor jou zijn opengegaan.

Zr. Elly

In Memoriam

Bij het afscheid op 22 oktober van Broeder Jacob Kuijs Jacobus Adrianus

Geboren 20-2-1941 Castricum – overleden 22-10-2024 Tilburg

Jacobus Adrianus (Jacob) Kuijs, missionaris van het Heilig Hart werd in Castricum geboren op 20 februari 1941. Na zijn noviciaat in Missiehuis Stein deed hij daar op 17 oktober 1960 zijn Eerste Professie. Op 16 oktober 1966 volgde zijn Eeuwige Professie in Missiehuis Driehuis.

Van oktober 1961 tot oktober 1963 werkte Jacob in het Missiehuis Tilburg waarna hij werd overgeplaatst naar het Missiehuis Driehuis tot september 1973, waarna hij terugkwam naar Tilburg. Met de laatste groep medebroeders verliet hij het missiehuis en verhuisde hij naar de zusters in het klooster Notre Dame in Tilburg. Op 27 februari 2018 verhuisde hij in Notre Dame, vanwege aangepaste zorg, naar de gemeenschap van Una Sancta welke in 2021 overging in gemeenschap Bethanië. Op 22 oktober 2024 overleed hij te midden van de medebroeders en zusters in Bethanië.

Jacob is altijd een bescheiden, niet zo'n opvallende medebroeder geweest, een diepgelovige en goede man die zijn taken met zorg uitvoerde. Hij sprak niet veel, maar hij toonde wel dat hij over een scherp geheugen en veel kennis van zaken beschikte voor al datgene waarvoor hij belangstelling had. En hij kwam hiermee vaak verrassend uit de hoek. Bij 'vakkennis' op zijn persoonlijke kaart, staat genoteerd: 'boswerker' en 'huiswerker'. We herinneren hem toch vooral als huiswerker. Met name mag hierbij vermeld worden dat hij in het verleden het hele jaar door alle ramen van de beide oude en grote missiehuizen schoon hield, rustig manoeuvrerend langs de buitenmuur van het huis. Toen hij lichamelijk zwakker werd, kreeg hij wat psychische problemen waardoor hij meer zorg nodig had. Jacob is altijd in Nederland als missionaris dienstbaar geweest. Hij was altijd een waardige en voorbeeldige msc-er. Laten we hem in ons gebed blijven herdenken. We twijfelen er niet aan dat hij alle rust vindt nu hij opgenomen is in het huis van de Heer.

De redactie van de Brug
wenst U,
ook namens de Zusters FDNSC en
Paters en Broeders MSC,

Gezegende Kerstdagen
en een Vredevol 2025.

Icoon gemaakt door Zr. Jeannette van Santvoord fdnsc

De volgende uitgave van de Brug
kunt u in juni 2025
per post of mail verwachten.

Heeft u aanvullingen of ideeën voor ons,
laat het ons weten.

Wij houden graag
een pagina voor u vrij!

Secretariaat msc en fdnsc
secretariaatmsc@misacor.nl
secretariaat@fdnsc.org

Wilt u meer informatie
over FDNSC en MSC kijk
dan op:

www.fdnsc.org
Dochters van Onze Lieve
Vrouw van het Heilig Hart

www.misacor.nl
MSC Missionarissen van
het Heilig Hart

Chevalierstichting
info@chevalierstichting.nl

www.ametur-msc.org
Site Generaal Huis MSC
Rome

www.olshgen.com
Site Generaal Huis
FDNSC Rome

NOTEER IN UW

ADRESBOEK

TELEFOONNUMMER

MSC-FDNSC

013-2073630

Colofon

Redactie:

Secretariaat msc:
Paula van Bossum
Secretariaat fdnsc:
Marjolein van de Sande

Correspondentie:

Redactie en Administratie
de Brug
St Oloflaan 1 - 133
5037 EP Tilburg,
tel 013-2073630

Email: secretariaatmsc@misacor.nl

Website MSC: www.misacor.nl

Website FDNSC: www.fdnsc.org

Drukwerk: Secretariaat fdnsc
Notre Dame Tilburg
Uitgave 2 x per jaar
juni en december